

parte arancione: UFÌTZIU LÌNGUA SARDA DE SU SÀRRABUS

IS LÌNGUAS MINORIZADAS E IS PRODUTUS DIGITALIS

Imperaus is ainas tecnològicas dònna dii, telèfunu, computadori, imprentadora [it. stampante], imbucaus me in sòcial, faeus documentus, nci giogaus puru... ma is lènguas chi bieu funt sèmpiri s'inglesu e s'italianu. Possibbili ca non nci siat tretu po su sardu e is àteras lènguas minorizadas? Oi teneus su praxeri de intervistai a Ivano Peddis, unu boluntàriu de Sardware, assòciu nàsciu in su 2016 chi trabballat po ammanniai sa presèntzia de sa lèngua sarda in sa tecnologia.

1) Ita fait de precisu Sardware e cumentis trabballat?

«Sa prus parte de is progetos tratat de sa localizadura dae s'inglesu a su sardu de programmas informàticos liberos e a còdighe abertu (in inglesu FOSS, Free and Open Source Software), comente a su navigadore Mozilla Firefox o a su sistema de messagistica Telegram. De fatu, su progetu de Telegram in sardu est istadu s'occasione chi at fatu nàschere s'assòtziu. Ma ddoe at fintzas s'isvilupu de ainas digitales, che a su tradutore automàticu inglesu-sardu (a intro de Apertium), e sa tradusidura e creazione de resursas pro agiudare àteras persones a fàghere su matessi trabballu. Impreamus s'istandard LSC in manera flessibile, giai chi semus una truma de gente dae prus partes de sa Sardinnia (e fintzas dae foras!) e d'ònnia progetu bolet coerèntzia interna. Detzidimus s'istile lessicale a in antis de cumentzare: a esempru, Telegram tendet a is bariedades de su Cabu de Susu ("lu cheres?"), Firefox a is de su Cabu de Giosso ("ddu boles?"). Sa lèngua, fintzas in s'iscritura, dda faghent is chi dda impreant, duncas sighit a mudare, e duncas arrispetamus totu is ideas in contu.»

2) Cali est su bisu de Sardware?

«Is lènguas minorizadas tenent una farta grae de presèntzia in is produtos digitales, prus-che-totu in is cummertziales, che a Instagram, Google, Amazon. Difatis, is grandu aziendas non tenent interessu a pagare tradutores pro lènguas che a su sardu, e ancora de mancu si no nch'at nissuna lege a ddas amparare (comente a su catalanu). In prus, custos produtos tenent vùnculos de deretos riservados: in pràtica bolet nàrrere chi non nde podes mancu tradùere s'interfàtzia in manera boluntària (ùnica ecetzione, annos meda a oe, fiat Facebook). Duncas abarrant is programmas liberos e a còdighe abertu, chi casi semper ti frunint totu sa documentatzione e sa legitimesa netzessàrias pro nche trabballare, e fintzas pro ddoe tradùere a is lènguas ancora no a disponimentu.

Duncas arresones pràticas, ma fintzas èticas. Is gigantes de s'arretza faghent dannos mannos a sa diversidade linguistica (che a àteras cosas), duncas, si istimas sa lèngua tua, a no impreare is produtos chi dda maletratant est unu sèberu polìticu e de amore!»

3) Cali funt is progetus po su benidori?

«Comente prioridade, semus trabballende in su mantenimentu, atualisadura e isparghinadura de is progetos giai publicados, chi si podent biere in su giassu web, www.sardware.org. Cun prus gente, diamus pòdere cumentzare fintzas progetos noos. Esistint maneras meda pro si donare un'agiudu: prima de totu, impreare e isparghinare is programmas bortados. Si podet fintzas donare unu pagheddu de dinare, ca s'infrastrutura web bolet mantènnida e nos costat. Chi tenides tempus, poside·bos in cuntatu cun nois pro nos agiudare in su trabballu, siat de tradusidura, siat de informàtica, de gràfica, de iscritura o de cale-si-siat cumpetèntzia o idea chi pensais potzat fàghere profetu a sa càusa!»

Torraus gràtzias a Ivano e a totu s'assòciu Sardware po su trabballu spantosu chi funt faendi! Aciùngiu puru ca s'assòciu Sardware dae pagu est stètiu òspiti pròpriu de Mozilla in

Califòrnia in ocasioni de s'anniversàriu de sa furriadura in sardu de su navigatori Firefox po arrexonai de s'importu de custu trabballu in sa batalla po s'amparu de is lìnguas minorizadas. Pesai unu mundu plurilingui e arrespetosu de is diversidadis passat dae trabballus chi a custu e pruschetotu dae is sceddas chi faeus dònna dii. Chi sceddas su sardu, bivit su sardu!